

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja turvallisuusjaosto, kuuleminen 21.9.2022 klo 9.00.
HE TAE 2023, PL 26, Sisäministeriön hallinnonala
talous- ja suunnittelujohtaja Kati Korpi / sisäministeriö

SISÄMINISTERIÖN HALLINNONALA, HE TAE 2023

Yleistä

Sisäministeriön pääluokkaan ehdotetaan määrärahoja yhteensä n. 2,27 mrd. euroa, mikä on n. 689 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2022 varsinaisessa talousarviossa. Tämä on merkittävä panostus sisäiseen turvallisuuteen ensi vuoden talousarviossa. Pääluokan määrärahoista poliisitoimen (ml. Suojelupoliisi) osuus on 40 %, rajavartiolaitoksen 22 %, pelastustoimen ja Häätokeskuslaitoksen 4 %, maahanmuuton 23 % sekä hallinnon 11 %.

Pääosa talousarvioon sisältyvistä määrärahalisäyksistä tehtiin viime kevään kehyspäätyksessä, tilanteessa, jossa Ukrainan sota oli muuttanut lyhyessä ajassa Suomen turvallisuusympäristöä. Esitetyt panostukset valmiuteen ja varautumiseen ovat välttämättömiä sisäisen turvallisuuden ja maahanmuuton viranomaisten toiminnan turvaamiseksi kaikissa tilanteissa.

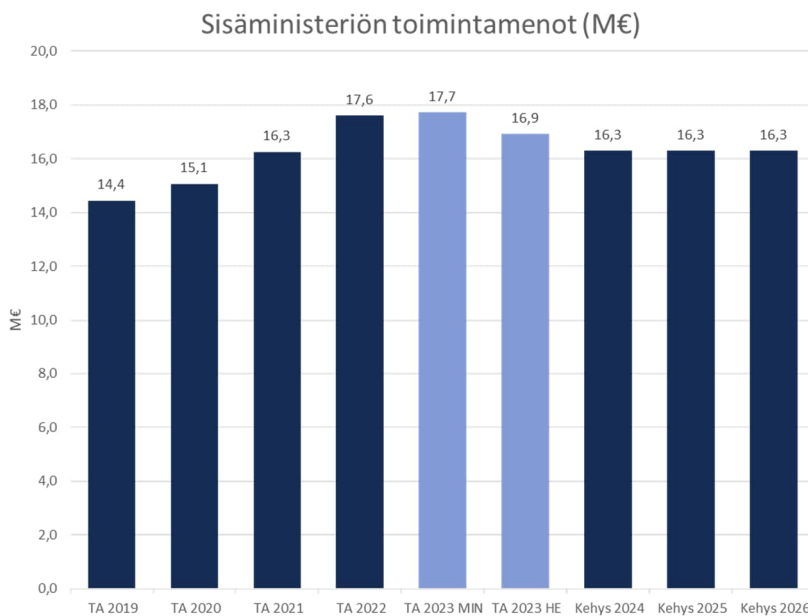
Vaikka vuoden 2023 rahoitustilanne näyttääkin sisäministeriön hallinnonalan näkökulmasta riittävältä, esitetyt lisäykset ovat suurelta osin määrärahoja. Sisäministeriön hallinnonala kärsii rahoitusvajasta, joka tulee vaikuttamaan tulevana vuosina sopeuttamistoimina lähes jokaisen viraston kohdalla.

Turvallisuustilanteen muutos aiheuttaa osaltaan uusia vastuita virastoille ja tämän myötä paineita resurssien kohdentamiselle. Yleinen kustannustason nousu kiihdyttää menopaineita etenkin ICT- ja toimitilakustannuksissa ja lisää rahoitusvajetta nopeasti. Sisäministeriö on esittänyt valtiovarainministeriölle Rajavartiolaitoksen ja poliisin määrärahasojen kytkemistä kustannustason nousuun puolustusvoimia vastaavalla tavalla. Pitkään jatkuneeseen rahoitusvajeseen tullaan palaamaan vuosien 2024 – 2027 teknistä kehystä valmistellessa.

Hallinto

Hallinto -luvun määrärahat kasvavat noin 60 milj. euroa, mikä aiheutuu Sisäministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenojen lisäyksestä. Kehyksen ulkopuolisena määrärahana on huomioitu noin 7,7 milj. euron lisäys momentilla EU:n osuus sisäisen turvallisuuden ja maahanmuuton hallintaan ohjelmakaudella 2021—2027.

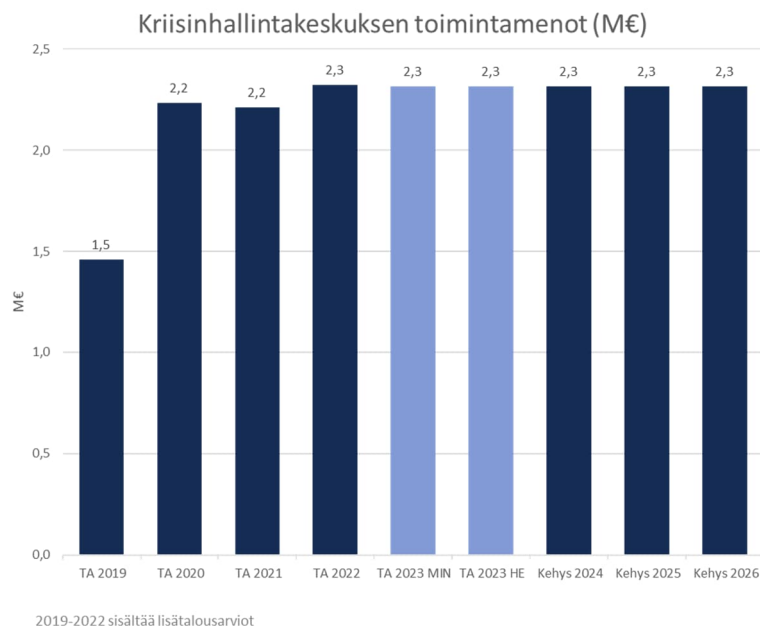
Kipukohdat: Sisäministeriön toimintamenoista rahoitettavaa henkilötyövuosimäärää joudutaan vähentämään arviolta 5–10 HTV:tä vuoden 2022 jälkeen. Esitys hyvinvointialueiden pelastustoimien lisäresursoinnista (5 HTV:llä) aikaisemmin myönnetyn vastaavansuuruisen resurssin lisäksi, ei menestynyt. Sote- ja pelastustoimen uudistuksen HE:ssä tehty arvio voimavaratarpeista sisäministeriön pelastusosastolle on 10 HTV:ta. Lisäksi sisäministeriön resursoinnin vahvistaminen muuttuneen turvallisuustilanteen johdosta (4 HTV) jäi puuttumaan hallituksen esityksestä. Covid19 -pandemian ajalta palvelunostoista aiheutuneet säästöt ovat siirtäneet jo aikaisemmin tiedossa ollutta säästötarvetta eteenpäin. Rahoitustason lasku edellyttää toteutuessaan mm. kehittämistoiminnan vähentämistä, tehtävien voimakkaampaa priorisointia ja määräaikaisten rekrytointien päättymistä.

2019-2022 sisältää lisätalousarviot

Kriisinhallintakeskuksen (CMC) taloustilanne näyttää hyvältä ja se kykenee näillä resursseilla saavuttamaan sille asetetut tavoitteet. Nykyinen rahoitustaso mahdollistaa laadukkaan toiminnan toteuttamisen ml. asiantuntijoiden koulutuksen, rekrytoinnin ja logistiikan järjestämisen sekä siviilikriisinhallinnan alaan liittyvän tutkimus- ja kehittämistoiminnan.

Tuleville vuosille ei ole tiedossa merkittäviä kasvu- tai resurssipaineita. Rahoitus priorisoidaan ensisijaisesti ydintoimintaan (esim. osallistumistavoitteiden saavuttaminen).

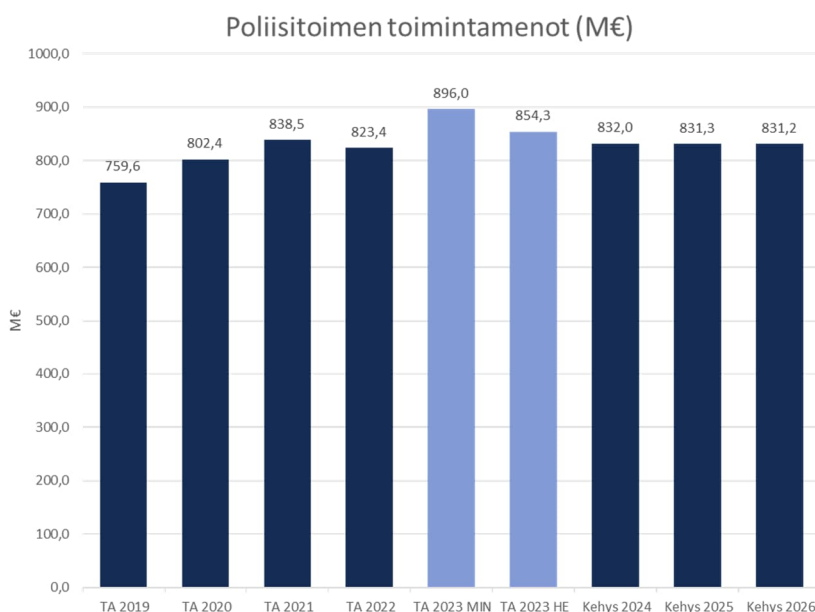
Poliisi

Poliisille esitetään 854 miljoonaa euroa, mikä on 43 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 2022 varsinaisessa talousarviossa. Esitys sisältää aiemmin tehtynä päätöksenä 8 miljoonan euron lisäyksen poliisien HTV:n tavoitetason (7 500) saavuttamiseen. Poliisin toiminnan tason ylläpitämiseksi (ml. ICT-ylläpito) ehdotetaan kevään 2022 kehyspäättöksen mukaisen 9 miljoonan euron lisäksi 25,2 miljoonan euron lisäystä. Summa sisältää 7,76 miljoonaa euroa ICT-suorituskyvyn ylläpitoon ja modernisointiin sekä noin 17,5 miljoonaa euroa poliisin HTV-tavoitetason ylläpitämiseen. Näiden lisäysten arvioidaan mahdollistavan sen, että Poliisi välttyisi tässä vaiheessa jyrkiltä, henkilöstöön kohdistuvilta sopeuttamistoimilta.

Talousarvioesitykseen sisältyvät myös hallituksen esityksiin liittyvät lisäykset Poliisille: Seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistus (0,854 miljoonaa), lastensuojelun ja sosiaalipäivystyksen virka-avun maksuttomuuden kompensointi (0,332 miljoonaa), lapsiin kohdistuvien rikosten kiireellinen käsittely (0,565 miljoonaa), sekä lähestymiskiellon tehostaminen (0,285 miljoonaa). Esitykset lisäävät poliisin resursseja rikosten tutkintaan ja parantavat erityisesti heikoimmassa asemassa olevien ihmisten oikeusturvaa.

Kipukohdat: Poliisille esitetyt lisäykset talousarviossa korjaavat poliisin taloudellista tilannetta, mutta eivät ratkaise sitä. Kevään kehyspäättöksessä ei saatu ratkaisua poliisin pysyväluonteisten menojen rahoitukseen pidemmällä aikavälillä. Tämä vaikuttaa poliisin edellytyksiin suunnitella ja kehittää toimintaa pitkäjänteisesti. Sisäministeriö on omissa esityksissään korostanut poliisin toiminnan rahoituksen kokonaisuutta, jossa poliisi-HTV:n tasoa ei voida tarkastella erillään muista poliisin menoista, kuten ICT- ja toimitilamenoista, joihin ei olla saatu näiden kuluerien nousua vastaavia määrärahalisäyksiä. Mikäli Poliisihallituksen käynnistämää ICT-toimintojen modernisointiohjelmaa ei saada vietyä läpi, tilanne alkaa näkyä sekä poliisin sisällä, että poliisin tarjoamissa julkisissa palveluissa. Arvion mukaan kahden vuoden sisällä on todennäköistä, että ilmenee vakavia palveluhäiriöitä, jotka vaikuttavat suoraan ja vakavasti poliisin perustehtävien suorittamiseen. Toinen kasvava riski on tietoturvan tai tietosuojan vaarantuminen, joka vaikuttaa kansalaisten oikeusturvaan, sisäiseen turvallisuuteen sekä poliisiorganisaation maineeseen.

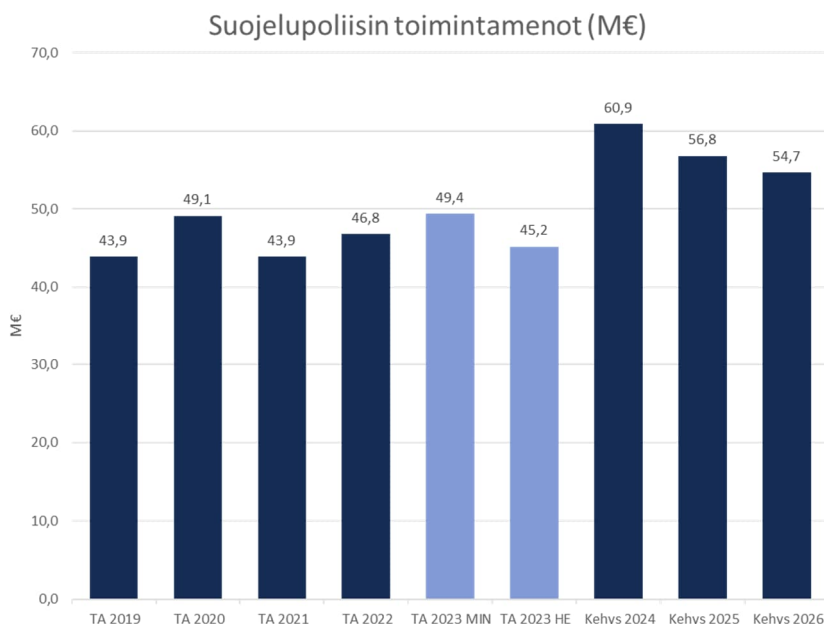
Vuoden 2023 talousarvioesitykseen sisältyvät VES-yleiskorotukset nostavat poliisin määrärahasoaa n. 12 milj. euroa, mutta tämä lisäys menee nykyisen henkilöstön palkkoihin.

Suojelupoliisi

Suojelupoliisille ehdotetaan kehyspäättöksen mukaisesti pysyvää resurssilisäystä laittoman tiedustelun sekä valtiollisen vaikuttamisen torjuntaan (2,2 milj. euroa) sekä ICT-infran turvallisuuden varmistamiseen (2,75 milj. euroa), yhteensä 4,95 miljoonaa euroa.

Kipukohdat: Suojelupoliisi tarvitsisi puuttuvan rahoituksen 2,8 milj. euroa tietojärjestelmäkokonaisuuden ylläpitoon. Ilman riittävää ICT-rahoitusta tiedustelulainsäädännön mahdollistamia toimivaltuuksia pystytään käyttämään vain rajoitetusti ja aiemmat teknologiainvestointien hyödyt ja tavoiteltu toiminnallinen tehokkuus jäävät saavuttamatta. Toimitiloihin liittyen, Suojelupoliisin on kyettävä väistötilojen turvallisuusvaatimusten mukaiseen muutosrakentamiseen ja vastaamaan hintojen nousuun nykyisten ja tulevien toimitilaratkaisujen osalta.

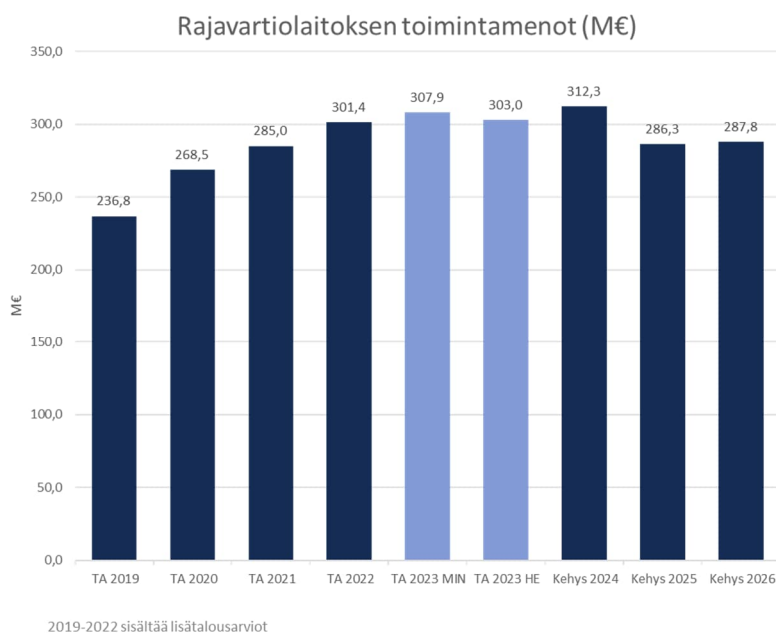

2019-2022 sisältää lisätalousarviot

Rajavartiolaitos

Rajavartiolaitokselle ehdotetaan yhteensä 489 miljoonaa euroa, mikä on 209 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 2022 varsinaisessa talousarviossa. Merkittävä osa vuoden 2023 lisäyksistä kohdistuu Rajavartiolaitoksen investointimomentille. Lisäykset liittyvät kevään 2022 kehyspäätöksessä tehtyihin rajaturvallisuuden ja valmiuden resurssilisäyksiin sekä kasvaviin toimitilakustannuksiin. Lisäksi esitetään 163 miljoonan euron lisäystä kahden uuden valvontalentokoneen hankintaan. Tämä yhdessä aikaisemmin päätetyn kahden uuden ulkovartiolaivan hankinnan kanssa lisää Rajavartiolaitoksen suorituskykyä ja edellytyksiä vastata rajaturvallisuuden häiriötilanteisiin, laittomaan maahantuloon, vakaviin meripelastustehtäviin, merellisiin ympäristöonnettomuuksiin ja Suomen alueellisen koskemattomuuden loukkauksiin. Rajavartiolaitoksen suorituskykyä kehitetään myös maa- ja merirajan teknisen valvontajärjestelmän uudistamiseen esitettävällä 15 miljoonalla eurolla jatkona aikaisemmin myönnetylle rahoitukselle sekä alusten ylläpitokustannuksiin esitettävällä 3 miljoonan euron lisäyksellä.

Kipukohdat: Toimintaympäristön muutoksen johdosta Rajavartiolaitokselle osoitetut määrärahat ovat pääosin kertaluonteisia. Samaan aikaan Rajavartiolaitoksen toiminnan rahoittamiseksi tarvittava peruskehys ei riitä turvaamaan toimintaa nykytasollaan, jota tilanne vähintään edellyttäisi. Lisämäärärahatarpeet johtuvat kasvavista merkittävästä kustannustason noususta toimitilamenoissa, ICT-kuluissa sekä uusiutuvan ja lisääntyvän kaluston ja materiaalin toiminnan ja ylläpidon kuluista.

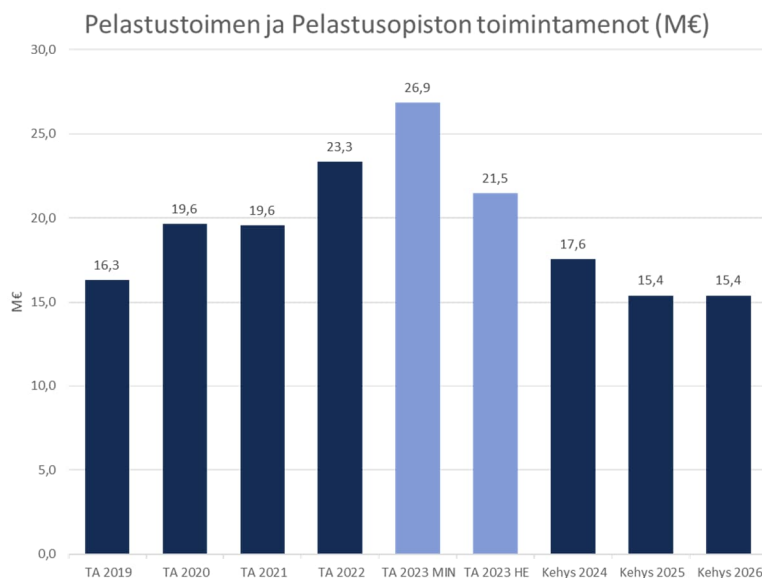
Pelastustoimi

Pelastustoimen, Pelastusopiston ja Hätäkeskuslaitoksen toimintamenoihin ehdotetaan yhteensä 95 miljoonaa euroa. Uutena momenttina vuoden 2023 talousarviossa on Pelastusopiston toimintamenot (26.30.03), jolle rahoitus on siirretty pelastustoimen toimintamenoista (26.30.01).

Vuoteen 2030 mennessä arvioidaan tarvittavan 1000 pelastajaa enemmän nykyiseen koulutusmäärään verrattuna, jotta turvallisuuden kannalta välttämättömät pelastuspalvelut voidaan taata jatkossakin. Tämä tarkoittaa pelastajakoulutuksen kaksinkertaistamista vuodesta 2024 lähtien vuoteen 2030. Koulutuspaikkojen lisääminen edellyttää henkilöstövoimavaroja suunnitteluun ja opetusjärjestelyihin. Hallitus esittää Pelastusopistolle 0,6 miljoonan euron lisäystä pelastajakoulutettavamäärän lisäyksen suunnitteluun.

Pelastustoimen ja varautumisen valtakunnallisiin johtamisjärjestelyihin sekä suorituskyvyn turvaamiseen esitetään 0,880 miljoonaa euroa ja pelastajatutkintojen sisällölliseen kehittämiseen pientä 0,08 miljoonan euron lisäystä.

Kipukohdat: Esitykset Pelastusopistolle pelastus- ja siviilivalmiuden tutkimus- ja kehittämistoiminnan vahvistamisesta ja varautumis- ja väestönsuojelukoulutuksen määrän lisäämisestä eivät sisällyneet hallituksen esitykseen. Näillä lisäyksillä olisi vastattu toimintaympäristön muutokseen. Pelastusopiston taloudellinen tilanne on tulevana vuosina haastava. Jos määrärahakehitys ei nouse, on haaste kouluttaa edes opiston aiempaa perustasoa, ts. 120 pelastajaa ja 32 hätäkeskuspäivystäjää, saati nykymäärää alipäälystystä ja päällystystä. Resurssipulan takia riittävää osaamista ei pystytä varmistamaan myöskään valmistuvien opiskelijoiden osalta, eikä pelastustoimen suorituskyyvaatimuksiin pystytä tällöin koulutuksella vastaamaan.

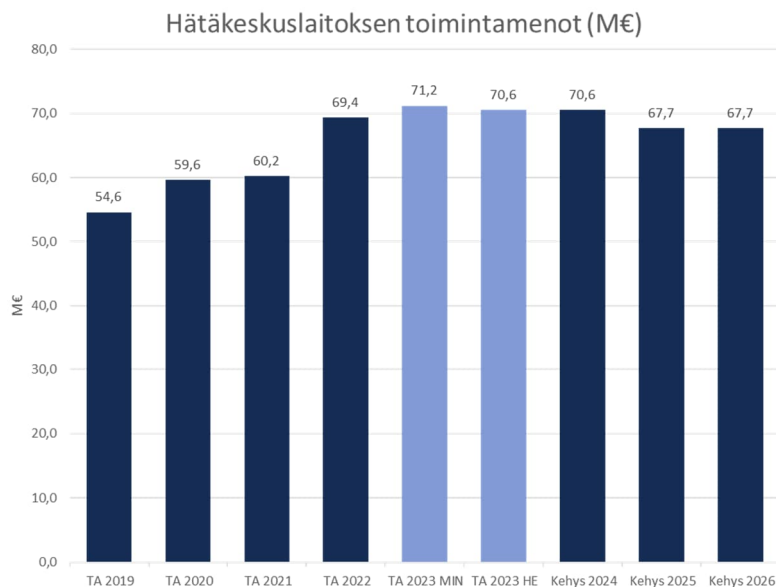

2019-2022 sisältää lisätalousarviot, sisältää momentit 26.30.01 ja 26.30.03

Hätäkeskustoiminta

Hätäkeskuslaitokselle ehdotetaan kehyksen mukaista 2,35 miljoonan euron lisäystä hätäviestijärjestelmän uudistamiseen.

Kipukohdat: Pitkällä aikavälillä Hätäkeskuslaitoksen rahoitustilanne on hyvä. Vuoden 2022 rahoituksella henkilötövuosimäärä 590 on mahdollistanut riittävän nopean hätäilmoitusten käsittelyn, mutta kriisitilanteen sietokyky on ollut huono ja henkilöstön kuormitus on suuri. Henkilöstömäärä on ollut alimitoitettu pitkään ja työ on raskasta. Tämä on näkynyt pitkään korkeina sairauspoissaololukuina ja mahdollisuudet henkilöstön kouluttamiseen ovat vähäiset. Lisäksi hätäkeskuspäivystäjien keski-ikä on ollut jo jonkin aikaan nousussa. Pysyvän määrärahatason nostolla aikaan saatu henkilötövuosimäärätavoitteen 630 htv saavuttaminen pitäisi helpottaa henkilöstön työkuormaa. Määrärahan noston myötä tulevia hätäkeskuspäivystäjäkurssien alueellisia sekä kielellisiä painotuksia voidaan tukea.

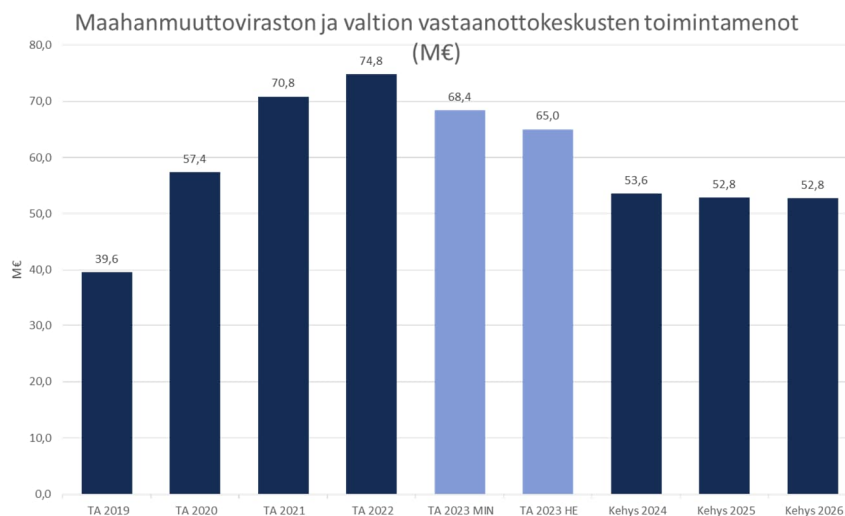

2019-2022 sisältää lisätalousarviot

Maahanmuutto

Maahanmuuttohallintoon ehdotetaan noin 526 miljoonaa euroa. Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanottoon sekä vastaanottotoiminnan asiakkaille maksettaviin tukiin ehdotetaan 458 miljoonaa euroa, mikä on noin 365 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 2022 varsinaisessa talousarviossa. Lisäykset aiheutuvat Venäjän Ukrainaan kohdistamasta hyökkäyssodasta johtuvista tilapäisen suojelun hakemuksista. Maahanmuuttovirastolle ehdotetaan kehyksen mukaista 6,142 miljoonan euron lisäystä aiheutuen Ukrainasta pakenevien henkilöiden aiheuttamasta resurssitarpeesta sekä 1 miljoonan euron lisäystä tietojärjestelmien kehittämiseen lupakäsittelyn nopeuttamiseksi ja automaation lisäämiseksi.

Kipupisteet: Maahanmuuttovirastossa toimintaa on viime vuosien aikana kehitetty digitalisaation sekä automaation keinoin UMA-järjestelmän kehittämisellä, organisaatiomuutoksin ja sisäisten prosessien sekä toimintatapojen muutoksin. Automatisaation ja sitä hyödyntäen prosessien sujuvoittamisen odotetaan tuovan huomattavaa tehokkuutta ja kustannussäästöjä päätöksentekoon, millä vastataan hakemusmäärän kasvuun. Automatisaation täysimääräinen hyötypotentiaali edellyttää UMA-järjestelmän jatkuvaa ylläpitoa ja kehitystä koko suunnittelukauden ajan, mikä taas edellyttää lisärahoituksen myöntämistä tähän tarkoitukseen. Tulevien vuosien tipahdus kehystasossa pakottaa viraston sopeuttamaan toimintaansa.

2019-2022 sisältää lisätalousarviot